

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

5 V. in prima sanctificatione fomes originalis peccati fuerit in B. Virgine
extinctus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

Utrum in prima sanctificatione fomes originalis peccati fuerit in Beata Virgine extinctus.

Fomes peccati quid sit.

B. Virgo actum fomitit nunquam habuit.
D. Thom. Caiet.

Bernard.

Ric. Viñ.

Psal. 45.

Damaso. Sophro. Ambros.

Quid fomes peccati sit, supra quaestione 15. cum de Christo ageremus, explicatum reliquimus. Supponimus ergo esse ipsam naturalem inclinationem appetitus sentientis, quatenus inordinatè, & absque rationis consensu, sensibilia interdum potest appetere, quæ imperfectio originalis peccati effectus est, quamvis non semper auferatur ablata originali culpa, ut in renatis constat. Quia verò hic fomes principium est, & origo ferè omnis peccati actualis, quod in lapsis hominibus reperitur, idè illi, qui in Beata Virgine actuale peccatum admittunt, fomitem etiam necessariò ei tribuunt: at verò catholici omnes, sicut negant B. Virginem aliquando venialiter peccasse, ita consequenter negant habuisse vnquam vel in appetitu, vel in voluntate motum aliquem ineliberatum præuenientem rationem, & consensum liberum voluntatis.

Primum ergo sit veluti fundamentum certum huius quaestionis, B. Virginem nunquam habuisse actum fomitit, seu (ut ita loquar) fomitem in actu secundo. Ita docet D. Thom. hic artic. 4. ad primum, Caietanus in opusculo de spasio Virginis, & alij Theologi statim citandi, & hic videtur esse consensus omnium Patrum, quos disputat. præced. sect. 5. retuli, generatim enim docent nihil indecens, nihilve inordinatum in Beata Virgine fuisse. Vnde Bernard. in sermone circa illa verba, *signum magnum*, Nihil, inquit, in ea non dico tenebrosum, sed obscurum saltem, vel minus lucidum, sed nec tepidum quidem aliquid, aut non feruentissimum liceat suspicari. Et idem est, quod Richard. de S. Rictor. libr. 1. de Emmanuel. c. 18. dicit. *Virgini omnem ociositatem fuisse sublatam, solam poenam fuisse relictam*, & c. 29. Virgini accommodat illud Psal. 45. *auferens bella vique ad finem terræ*, quia in Virgine nullum internum bellum, sed summa pax fuit. Vnde concludit illam solam inter puros homines impleuisse in hac vita omni ex parte præceptum illud, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, mente, & animo*. Quia non tantum rem præceptam, sed quodanmodo etiam finem, & modum præcepti, assecuta est, & c. 31. in ceteris Sanctis magnificum fuisse, inquit, quod à victis non sunt expugnati, in Virgine autem quod nec impugnata fuit. Et hoc sensu Damas. orat. de assumpt. Virginem vocat immaculatam, quæ cum terrenis affectionibus nihil habuit commune. Et eodem ferè modo loquitur Sophro. in Epist. sæpe citata, quæ in 6. Synod. Act. 11. refertur. Denique si Ambr. lib. institut. Virg. ca. 7. dixit, Virgini datum esse, ut præsentia sua, integritatis infigne alij conferret, quid mirum, quod in se nunquam inordinatum motum senserit? Ratione verò hoc ipsum demonstratur: primo, quia decuit Virginem ea puritate nitere, quæ maior sub Deo nequeat intelligi. Secundò, quia hic est quidam effectus originalis peccati, magnam in decentiam, & cum culpa magnam habens affinitatem, isti enim motus de se mali sunt, & culpabiles, nisi ignorantia vel impotentia illos vitadi, excuset. Vnde argumentor tertio ex principio supra posito, quod B. Virgo nunquam venialiter peccauerit. Nam licet posset Deus non obstante fomite, & motibus eius, impedire omnem culpam in Beata Virgine, tamen cum sapientissime, & suauissime omnia provideat, accommodat fini media, & causam disponit, prout expedit, ad intentum effectum. Quia ergo B. Virgine ab omni culpa præseruaturus

• Artic. III. vsque ad VI.

A erat, eandem fecit ab omni inordinato motu liberam, quia moraliter difficillimum est pati inordinatos motus, & venialiter saltem nunquam delinquere. Vnde fit nullam mentis distractionem, vel variarum cogitationum intellectus, aut phantasiæ inuoluntarias immutationes passam vnquam fuisse. Hæc enim omnia imperfectionem magnam continent, & ad fomitit inordinationem pertinent.

Dices, huiusmodi motus, si rationem culpæ non attingant, non sunt contra perfectionem sanctitatis, sed potius ad illius augmentum conferre possunt, non est ergo cur negemus in B. Virgine fuisse permittos. Respondeo, sanctitatem perfectam omni ex parte excludere omnem motum diuinæ legi contrarium, & idè Christum hanc perfectionem assumpsit, & participationem eius cum matre communicauit, quæ ad crescendo in gratia, hac occasione non indiguit, hoc enim ad statum incipientium pertinet, ipsa vero inde incepit ubi alij post longam pugnam consummationis statum acquirunt.

Hæc ergo certissima veritate supposita, in qua potissimum res in hac quaestione intenta consistit, in modo vel loquendi, vel explicandi hanc rem Theologi dissentunt. Quidam enim dicunt fomitem fuisse quidem in Virgine ligatum à prima sanctificatione, non tamen fuisse prorsus extinctum vsque ad secundum. Alij verò à prima sanctificatione dicunt fuisse fomitem omnino illi sublatum. Priorem sententiam docet Diuus Thomas hic, quæ Caiet. & alij sequuntur, & fuit sententia Albert. in 3. distinct. 3. vbi Bonauent. 1. part. distinction. artic. 2. quæst. 2. eandem tenet, & Richar. artic. 1. quæstio. 3. Durand. & 4. Durand. quæst. 3. inclinatur etiam Richard. de S. Victor. libr. 2. de Emmanuel. capit. 26. & 27. Fundamentum D. Thom. est, quia non decuit carnem aliquam omnino liberari à lege fomitit, & peccati, donec filius Dei assumeret carnem sanctam, & à fomite liberam. Sicut non decuit corpus aliquod humanum ante Christi corpus gloria & immortalitate donari. Possunt autem in huius sententiæ confirmationem citari Cyprian. libr. de cardinalibus Christi operibus cap. de natiuitate Christi ubi dicit, in Christi conceptione Spiritu Sancto obumbrante, originale incendium extinctum fuisse. Et Cyril. Ierosolym. Cateches. 17. dicens, Spiritum Sanctum in Virginem veniendo, & eam obumbrando, sanctificasse eam, quo possit eum, per quem sunt omnia, suscipere. & Nazianz. oration. 38. & 42. qui ait, Spiritum Sanctum in anima, & corpore purgasse Virginem, ut Christum conciperet, & Arnob. Psalm. 14. in principio clarius dicit, Iesus immaculatus virginem aulam ingressus, ipsum tabernaculum à maculis carnalibus liberauit, & dedit sanctificationem potius, quam accepit.

Secundam verò sententiam docet aperte Alenf. 3. parte, quaestione nona in secund. articulo primo, idem Scot. Gabr. Almai. Mai. distinctione tertia & ferè reliqui authores, qui docent Beatam Virginem ab originali culpa fuisse præseruatam. Cui sententiæ fauent Patres in primo puncto huius Sectionis citati. Et ratio adiungi potest, quia à prima sanctificatione Virginis statuit Deus nullum motum fomitit in illa permittere: ergo non solum ligauit, sed etiam extinxit in ea fomitem. Quorsum enim fomitem in actu primo (ut ita dicam) in ea relinqueret, cum omnem actum secundum esset impediturus? maximè cum huiusmodi fomes imperfectum quid sit, & de se ad malum inclinet.

Ligari, ex
tingui
fomitem
quid sit.

Ut differentiam harum opinionum, remque totam aperiam, operæ pretium erit exponere, quid sit ligare, vel extinguere fomitem, & quæ ratione duo hæc inter se differant. Conveniunt enim, quia utroque modo infallibiliter fit, ut appetitus nullum inordinatum motum habere possit in sensu composito, id est, posita illa gratia, vel privilegio, quo fomes ligari, vel extinguere dicitur. Cum enim appetitus, seu fomes sit potentia de se naturaliter operans, præsertim in ijs motibus, qui libertatē antevertunt, non potest infallibiliter impediri, ne hoc modo operetur, nisi careat aliquo principio ad operandum requisito, videlicet obiecto, concursu Dei, alioque simili. Quia si haberet omnia requisita ad operandum, cum sit potentia naturalis, statim operaretur. In quo multum differt à potentia libera, & idē necessarii sit, ut siue fomes extinctus sit, siue ligatus, infallibile sit nunquam habiturum actum fomitis, atque adeo ut facta illa suppositione non possit illum habere.

Citat.
Durand.
Per solos
habitus in
herentes
austerio-
res cur
non possit

Cum ergo hic effectus communis sit, ut explicamus, quæ differentia esse possit inter ligatum fomitē, & extinctum, advertendum secundum est tribus modis intelligi posse fieri hunc effectum, primo per solos habitus, vel qualitates inherētes, ita perfectas, ut per solam intrinsecam informationem continent appetitum, ita ut ex villarum nullo modo moveri possit contra rationem. Et si hic modus possibilis est, per illum propriè dicitur auferri fomes, quia per eum tollitur intrinsecè privatio iustitiæ, & inordinatio appetitui. Et ita videntur sentire Caietanus. Durandus & multi alij. Fateor tamen me nunquam potuisse intelligere, quomodo per solos habitus inherentes possit hic effectus fieri sine alia actuali, & extrinsecam providentia Dei, vel clara eius visione, quia illæ qualitates, quæ solum sunt per modum actus primi, non possunt efficere, ut existens obiectum, & applicatum appetitui, illum non moveat. Quia appetitus de se naturaliter operatur circa obiectum applicatum, nisi per actualem motionem à superiori potentia contineatur, quam naturalem inclinationem, & efficaciam non videntur soli habitus posse impedire. Nam sicut vitia non sufficiunt ad tollendam inclinationem ad bonum: ita nec virtutes, licet perfectissimæ sint possunt tollere naturalem inclinationem appetitus ad sensibilia, quæ interdum rationi repugnant, & ad illa nonnunquam movebuntur, nisi aliunde præveniatur, ut latius dicitur in Prima parte, tractando de statu innocentie, & de originali iustitia.

Secundo modo intelligi potest fieri hic effectus per solam extrinsecam Dei providentiam, vel impendentem obiecta, quæ possent huiusmodi motus excitare, vel negantem concursum suum ad eisdem & hic modus sine dubio fuit possibilis, & posset merito dici ligatio fomitis. Tertiò modo potest intelligi hic effectus fieri, partim per habitus, & virtutes perfectas, partim per divinam gratiam excitantem, prævenientem, & adiuvantem. Et hic modus possibilis est, & ex suo genere in homine puro viatore maximè perfectus. Quia includit gratiam, & heroicæ virtutes, & divinum auxilium necessarium. Nam quia homo non videns Deum, neque ipsum semper actualiter amat, nec per rationem superiorem de omnibus agendis, semper considerat, nec potest per sese omnes occasiones prævenire, ne appetitus excitetur prius, quam ratio vigilet, idē necessarium est hoc divinum auxilium, quod hominem custodiat. Et hic modus, si perfectas virtutes includat, merito dici potest extinctio fomitis, cum per illum, & appetitus inferior intrinsecè perficiatur, & subordinetur superiori, & ipsa superior ratio ex divino auxilio semper, cum oportet, attendat, & præveniat, ne ab inferiori præveniatur.

Ex his igitur facile est de supra dictis sententijs iudicium ferre. Simpliciter enim dicendum censeo in B. Virgine à prima sanctificatione fomitē extinctum fuisse, quamvis hic effectus in secunda sanctificatione actus fuerit, & perfectus. Probat quia in primis dici non potest in Virgine solum fuisse impeditos huiusmodi motus per solam extrinsecam providentiam, ut ea ratione dicatur tantum fuisse ligatus, tum quia ille modus est valde imperfectus, & idē non est, cur Virgini tribuatur præsertim cum non sit consentaneus ordinario modo providentiæ Dei, qui causis secundis principia tribuit intrinseca ad huiusmodi effectus, & ipse solum supplet ea, quæ per intrinseca principia fieri à causis secundis convenienter non possunt: tum etiam quia Beata Virgo à principio habuit gratiam, & virtutes omnes per se, & per accedens infusus valde perfectas, quibus coniunctum est illud divinum auxilium.

Quod si fortè dicatur, non fuisse illi à principio datas virtutes in gradu adeo perfecto, ut ad extinguendum fomitē censeretur sufficiens, vel saltem non esse illi datam quandam aliam qualitatem: quæ intrinsecè ac propriè perficit hunc effectum: Respondetur primum. Hoc, quod dicitur de quadam alia qualitate commentitium est, & intelligi certè non potest, ut ex supra dictis constat, & ex ijs, quæ supra de extincto fomite in Christo, & alibi de iustitia originali Adæ dicta sunt. Deinde siue per huiusmodi qualitatem, siue per virtutes infusas in gradu perfecto, vel solas, vel (quod verius est) coniunctas divinæ custodiæ dicatur extinguere fomes, sine causa negatur datum fuisse Virgini in prima sanctificatione perfectæ virtutis gradum ad hunc effectum necessarium. Quia Adæ, & Eux in prima sanctificatione data sunt gratia, & virtutes in gradu heroico ad hunc effectum sufficientes, sed copiosior gratia, & perfectiores virtutes datae sunt Virgini in prima sua sanctificatione, ut ex principijs supra positis constat. Vnde Bernard. Epist. 174. ego, inquit, puto quod copiosior sanctificationis benedictio in eam descenderit, quæ ipsius non solum sanctificaverit ortum, sed & vitam ab omni peccato deinceps custodierit immunem, ubi loquitur de intrinseca perfectione gratiæ sanctificantis: quæ (ut supra dicebamus) non posset sufficienti modo disponere ad superandum perfectè omne peccatum, nisi esset etiam sufficiens in suo genere ad fomitē extinguendum. Et confirmatur tum ratione facta pro secunda sententia, tum etiam alia ratione supra indicata, quia Deus, qui suaviter omnia disponit, tribuit causis secundis virtutes intrinsecas effectibus accommodatas: tum denique, quia Beata Virgo ante conceptionem filij dicta est plenagratia, quam plenitudinem proportionaliter habuit à prima sanctificatione: includit autem hæc plenitudo omnem effectum decentem eam, quæ futura erat mater Dei, tota autem hæc perfectio illam maximè dicit, ut ostensum est.

Neque in contrarium obstat fundamentum primæ sententiæ, nihil enim Christi dignitati derogat, quod hanc perfectionem matri communicaverit inferiori modo, quam in ipso fuit: ipse enim per se habuit omnem & animæ, & corporis sanctitatem. Virgo autem per ipsum ille, ut Deus homo habuit in sua voluntate humana perfectum dominium in omnes actiones suas, & in omnia obiecta, quæ illas poterant excitare, & ut beatus semper actu considerabat omnia, unde etiam per intrinsecam providentiam, & virtutem omnia poterat prævenire: Beata autem Virgo pro statu viæ non fuit tantæ perfectionis capax. Sicut autem non derogat sanctitati anime Christi, quod antequam illa extiterit, ex merito eius multæ animæ fuerint sanctificatæ, etiā in gradu valde perfecto, & eximio, ita non derogat puritati,

Prima
sanctifica-
tionis in-
stanti in
Virgine,
peccati fo-
mes extin-
ctus.

Obiectio.

Responsio.

Bernard.

Responsio
ad argumē-
ta in oppo-
situm.

& sanctitati carnis Christi, quod ante formationem eius caro matris fuerit perfecte sanctificata vsque ad extinctionem fomitis, sed hoc potius commendat pronidentiam, charitatem, & efficaciam meriti ipsius. Nec est simile de perfectione gloriæ, illa enim est perfectio pertinet ad terminum, in quo nullus hominum constitui debuit, nec in anima nec in corpore ante Christum, hæc autem est perfectio accommodata, & communicabilis viatori.

Responso
ad testimo-
nium pa-
trium.

Ad Patres respondetur potius à nobis stare. Cyprianus enim, non de fomite peccati, sed de sensibili voluptate loquitur, quam B. Virgo in conceptione filij, Spiritu Sancto obumbrante, non sensit. Et similiter Arnobius non tractat de fomite, sed de sensu libidinis, & sordibus puerperij, & has vocat carnales maculas, à quibus Beata Virgo in conceptione, & partu præseruata fuit. Et idem fere est sensus Cyrilli, Nazianz. & aliorum docentium Virginem in conceptione filij ab omni carnis immunditia, & indecentia fuisse immunem. Addi etiam potest ex D. Thom. hic art. 3. ad tertium Virginem in filij conceptione ampliori sanctificatione fuisse donatam, cum maiori mentis illuminatione, & totius animæ ad Deum collectione. Et hæc solet à Sanctis vocari, purgatorio, non à culpa, sed ab externis impedimentis, à remissione animi, ab ignorantia negatiua, seu nescientia, vt Dion. loquitur ca. 6. de cæl. hierar. p. 3. post medium.

D. Thom.

SECTIO VI.

Virum Beata Virgo in prima sanctificatione originalem iustitiam accepit.

Ratio dubitandi oritur ex præcedenti dubio, quia scilicet, extinctio fomitis est effectus formalis originalis iustitiæ. Difficultatem hanc tractat latè Cordub. libr. 1. sui questionar. q. 46. vbi refert quosdam autores simpliciter asserentes, Beatam Virginem habuisse originalem iustitiam. Quod etiam sentit Carthus. lib. de præconio, & dignitate Mariæ: & Canisius libr. 1. de Deipara. c. 9. referens Cardinalem Cusanum lib. 8. suorum operum circa illud, *Sicut kolum inter spinas*. Indicat etiam Durand. in 3. d. 3. q. 3. & Caiet. 1. 2. q. 109. art. 2. dum inquit in B. Virgine fuisse, *domini integritate natura*, quod sola ratione à iustitia originali distinguit, & fauet Ansel lib. de Conceptione Virginali. c. 20. vbi de Christo loquens ait à sua origine iustitiam originalem habuisse. Quod non potuit alia ratione dicere, nisi quia fomite caruit, ergo idem proportionem seruata: dicendum est de Virgine cum etiam fomite caruerit, vt sicut iustitia originalis, quæ communicata est Adæ vt primo naturæ principio, communicata fuit Eux, quæ in adiutorium simile sibi data est, ita suo modo Christo, & Beatæ Virgini fit data.

Cordub.

Carthus.
Canis.
Cardin.
Cusan.
Durand.
Caiet.
Anselm.

Iustitia ori-
ginalis quid
sit.

Ad explicandam exactè hanc difficultatem oportet diligenter inquirere, quid iustitia originalis sit quos effectus habeat, & quomodo, sed quoniam hoc est à præfenti instituto alienum, suppono iustitiam originalem fuisse quoddam donum sanans naturam constituendo perfectum ordinem inter Deum, & hominem, & inter partes seu appetitus hominis inter se, ita vt inferiora superioribus, & omnia Deo essent perfecte subiecta. Hoc autem donum (vt opinor) nihil intrinsecum erat in homine, præter gratiam in essentia animæ existentem, & virtutes omnes per se, & per accidens infusas in gradu heroico, quibus adiungebatur specialis Dei prouidentia, & custodia, vt latius in 1. p. q. 95 ostendi.

Ex quo colligitur primò, fuisse in Virgine potissimos effectus originalis iustitiæ, non tamen omnes, qui ad statum innocentie, seu originalis iustitiæ pertinebant.

Primum constat, quia habuit superiorem ratio-

nem seu portionem perfectissimè subiectam Deo, & inferiorem rationem, & appetitum superiori, absque vlla discordia, vt ostensum est. Et ideo rectè dicitur habuisse integritatem naturæ in ordine ad humanas operationes. Secundum etiam est euidens, quia fuit capax tristitiæ, timoris, & similium affectionum, quæ in statu originalis iustitiæ non erant. Et similiter habuit corpus passibile, quod defatigabatur, & morti fuit subiectum, à quibus omnibus præseruabatur homo in illo statu.

Secundò hinc concluditur, si iustitia originalis sumatur pro collectione omnium horum effectuum seu pro dono, quod omnium illorum principium sit, in Beata Virgine non fuisse originalem iustitiam, quia non habuit totam collectionem effectuum, nec principium eius. Nihilominus tamen verissimè dici potest habuisse donum originalis iustitiæ, quoad præcipuos, & quasi formales effectus eius: constat enim hos effectus, qui consistunt in subiectione ad Deum, & rationem superiorem, & perfectam subordinationem potentiarum esse præcipuos: constat etiam illud donum, quo hi effectus fiebant in Virgine, fuisse eiusdem rationis cum dono collato Adæ ad similes effectus præstandos. Quia (vt dictum est) non fuit aliud præter gratiam, & virtutes perfectas sub diuina prouidentia, & custodia, & hoc sensu multi Doctores in 2. d. 29. & 30. dicunt, fomitem non excludi nisi per originalem iustitiam. Et eodem modo possumus loqui de Virgine (quidquid Corduba suprà contendat) quanquam, quia B. Virgo non habuit hoc donum ex vi suæ originis, neque cum omnibus effectibus originalis iustitiæ (vt dictum est) ideo magis expedit non simpliciter ita loqui, sed cum limitatione, & declaratione sufficienti, quæ ex dictis facile constat.

Donum o-
ritur
iustitia
modo fue-
rit in Vir-
gine.

SECTIO VII.

Virum B. Virgo habuerit vsum rationis à suo Conceptionis, & sanctificationis initio.

Hactenus explicuimus, quanta fuerit perfectio, multitudoque donorum gratiæ sanctificantis, quæ in prima sanctificatione Beata Virgini sunt data, de alijs verò donis seu gratijs gratis datis, quia non in prima sanctificatione, sed postèrius datas esse censuimus, inferius suo loco dicendum est. Solum igitur superest explicandum id, quod vltimo loco supra proposuimus, quo modo scilicet B. Virgo fuerit sanctificata, vt rùm sine propria dispositione (vt ordinariè infantibus contingit) an verò altiori modo, & per propriam dispositionem more aduultorum. Huius autem decisio pendet ex quæstione, quam in hac sectione præmittimus. In qua indicantur multa, Primum, an in primo instanti habuerit vsum rationis, & actum eius, cum perfecta cognitione, & iudicio. Secundum, quid per illum actum cognouerit, aut cognoscere potuerit. Tercium, qualis fuerit illa cognitio. Quartum, an hic vsum rationis, vel facultas illa vtendi perseverauerit in Virgine tota infantie ætate.

Dico ergo primò, Beata Virgo habuit actualem vsum rationis in primo instanti conceptionis, & sanctificationis suæ. Ita docet expressè Bernardinus Senens. ferm. 51 de B. Virgine. c. 2. art. 1. & Caiet. hic artic. 3. & Viguer. in institutionib. ca. 5. §. 3. versicul. 9. Probatur autem ex principio supra posito, quia priuilegium gratiæ alicui puro homini concessum, Virgo ab in non est verissimè B. Virgini fuisse negatum: sed vt ratione tempore suæ sanctificationis datum est Ioanni Baptista, vt patet ex illo verbo Luc. primo, *exultauit infans præ gaudio in vtero meo*, vbi aduertere oportet, verbum, *exultandi*, interdum analogicè, seu metaphoricè sumi in Scriptura, & tribui rebus etiam inanimatis, iuxta illud Pl. 113. *motes exultauerunt* Psal. 113. vt Arist. Langen.

Bernardi.
Senens.
Caiet.
Viguer.

sancti-
ceptionis
actualem
rationis v-
sum ha-
buit.
Luc. 1.
Psal. 113.
vt Arist.
Langen.